

Miljø- og Fødevareministeriet
Fødevarestyrelsen
Stationsparken 31-33
2600 Glostrup
Att.: Jørgen Kruhl Jensen

Alhambravej 15
1826 Frederiksberg C
Tlf. 33 28 70 00
db@dyrenesbeskyttelse.dk
www.dyrenesbeskyttelse.dk

31. august 2016
Dok. Nr. D16-199250

Høringssvar bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkning for svinekød

Hermed Dyrenes Beskyttelses kommentarer til udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning for svinekød j.nr. 2016-15-31-00233.

Helt overordnet mener Dyrenes Beskyttelse, at den statslige dyrevelfærds mærkeordningen er alt for uambitiøs i forhold til de krav der stilles til svineproduktion for at opnå en anprisning for god dyrevelfærd. Dette gælder især mærkekravene for det et-stjernede niveau, som på ingen måde tager udgangspunkt i grisenes behov. I stedet tages der tilsyneladende udgangspunkt i, hvad der er nemt at ændre for landmændene, og hvad der kan produceres indenfor en på forhånd acceptabel merpris for det færdige svineprodukt i køledisken.

Dyrenes Beskyttelse finder det samtidig meget kritisabelt, at der i det statslige dyrevelfærds mærke ikke tages favntag med kastrationsproblemet, når der ligger en EU-erklæring om, at kastration skal udfases fra 2018. Det skal således også bemærkes, at stop for kastration var et omdrejningspunkt i den hollandske mærke-ordning for svinekød, som er opdelt i tre niveauer, og som interessenter i forløbet omkring det danske statslige mærke, har rejst til Holland for at studere. Dette har resulteret i, at der i dag ikke anvendes kastration i langt størstedelen af den hollandske svineproduktion.

Et statsligt mærke for at overholde loven

De produktionsvilkår, der vil give kødet én stjerne, er i vidt omfang allerede lovpligtige i dag. Man skal allerede nu undgå rutinemæssig halekupering og give grisene rode-materiale – det sker bare ikke. Ydermere er den ekstra plads, grisene bliver tildelt, minimal: For at opnå én stjerne er der ikke yderligere pladskrav, her skal et slagtesvin på 100 kilo have 0,65 m². For at opnå to stjerner er der krav om 30 procent mere plads, hvilket svarer til 0,85 m² til 100 kilo slagtesvin. Og søer må fortsat fikseres i dagene omkring faring i bokse, der er få centimeter større end deres egne kroppe.

Dyrenes Beskyttelse finder det paradoksalt, at man vil honorere dyrevelfærd ud fra kriterier, som går ud på at leve op til den gældende lovgivning kombineret med så små forbedringer, at grisene næppe sanser det (0,2 m² ekstra til 100 kgs grise). Det er uacceptabelt, at der nu gennem et statsligt dyrevelfærds mærke skal gives en anprisning og økonomisk belønning for overholdelse af gældende lovgivning og minimale forbedringer.

Vildledning af forbrugerne

Mærket risikerer med sine tre niveauer at bidrage til mærkeforvirring. Mærket vil desuden ikke bidrage til en udvikling i retning af mere forbedret dyrevelfærd

Det statslige mærke bliver opdelt i tre niveauer, hvor der vil være skrappest krav i niveauet med tre stjerner. Men der er en risiko for, at forbrugerne bliver vildledt til at købe kød, der reelt ikke kan anprises for sin dyrevelfærd, hvis konventionelt svinekød eksempelvis får lov at bære én stjerne, som det er lagt op til i nærværende udkast.

Som kriterierne er for det et-stjernede niveau i mærket, vil det vildlede forbrugerne til at tro, de køber god dyrevelfærd, når de køber et et-stjernet produkt. Derudover vil der blive en del mærkeforvirring, idet forbrugerne fremover risikerer at skulle navigere mellem tre-fire forskellige mærker, der signalerer dyrevelfærd. Det statslige dyrevelfærdsmærke i sin nuværende form vil således forvirre fremfor at vejlede forbrugerne, og gøre det svært for dem at skelne mellem god og middelmådig dyrevelfærd. Her kan produkterne med god dyrevelfærd blive de helt store tabere.

Dyrenes Beskyttelse frygter, det nye statslige dyrevelfærdsmærke vil kannibalisere produkterne med den bedste dyrevelfærd. De forbrugere, som i dag køber frilands- og økologiske svinekød, vil blive fristet til at købe kød med én velfærdsstjerne, fordi det signalerer, man kan købe det med god samvittighed. Men én stjerne blandt andet gives på baggrund af, at man ikke halekuperer, og at man sørger for at give dyrene rodemateriale, hvilket er krav, som allerede er lovpligtige i dag.

Kommentarer til de specifikke kriterier i niveau 1, 2 og 3

Ingen halekupering

Rutinemæssig halekupering er i dag forbudt ved lov – loven bliver bare ikke overholdt, da 98 pct. af alle grise får kuperet halen. Dyrenes Beskyttelse opfatter det som et tilbageskridt, at staten – der er ansvarlig for, at loven overholdes nu legitimerer den ulovlige halekupering ved at anerkende hele haler som noget, der skal have en særlig belønning i form af en stjerne for dyrevelfærd. Det skal i den sammenhæng bemærkes, at den ansvarige myndighed i mange år ikke har sanktioneret rutinemæssig halekupering – et forhold som EU kommissionens inspektionsmyndighed har kritiseret den danske stat for.

Halm som rodemateriale

Det er en fordel, at halm skal gives, men det er meget betænkeligt, at der ikke opstilles specifikke krav til mængden af halm – i mærkekravets formuleringer angives blot halm "i tilstrækkelige mængder". Erfaringerne er ikke gode, når man ser på, hvordan svineproducenterne har valgt – og fået lov til - at imødekomme lovgivningens krav om rode- og beskæftigelsesmaterialer til svin. Her er store flokke af grise i mange produktioner blevet spist af med få fastgjorte lægte eller træklodser i gulvet, de kan skiftes til at pufte lidt til med tryn, indtil de efter kort tid mister interessen. Det er helt utilstrækkeligt for nysgerrige og intelligente dyr som grise. Tilsvarende vil med overvejende sandsynlighed ske med kravet om halm som rodemateriale, når der ikke stilles meget specifikke krav.

Dyrenes Beskyttelse skal i denne sammenhæng minde om, at Århus Universitet på Miljø- og Fødevarerministeriets bestilling har undersøgt, hvor meget halm, der i standard slagtesvinestier skal til for at opfylde svins behov for at rode, og for at der er

permanent adgang til halmen. Dette fordi det er lovpligtigt at tildele rode- og beskæftigelsesmateriale i et omfang og på en måde, så de nævnte forhold er opfyldt. Det offentligt finansierede forskningsprojekt viste, at der skal tildeles knap 300 g halm per gris per dag for at der er permanent adgang til halm (ellers forsvinder den/ædes den for hurtigt), og at der skal tildeles knap 400 g per gris per dag for at grisenes behov for at rode er opfyldt. Der skal således betragtelige mængder til for at overholde gældende lovgivning, men resultatet er desværre ikke blevet anvendt af ministeriet til at forbedre grisenes forhold. Denne linje fortsættes nu i det statslige mærke for dyrevelfærd, hvor det overlades til svineproducenterne selv at bestemme mængden på trods af, at det er velkendt og veldokumenteret, at der generelt ikke tildeles relevante materialer i relevante mængder. Dette er stærkt kritisabelt, når det drejer sig om specialproduktion, hvor staten anpriser den høje dyrevelfærd gennem et statsligt mærke.

Halm som redebygningsmateriale

Det er en fordel, at der skal gives halm til de farende søer. Her gælder imidlertid samme problematik som ved rodematerialet – søerne er ikke sikret en bestemt mængde halm. Tværtimod tales der ikke engang om "tilstrækkelige mængder", men blot om, at "halm skal tildeles forud for faring".

Løsgående søer i løbe- og kontrolafdelingen

Fra 2015 er det blevet et lovkrav i Danmark, at søerne skal gå frit i løbe- og kontrolafdelingen. Bygninger opført før 2015 skal dog blot være ombygget i 2035. Forbedringen i velfærdsmærket er altså reelle nok, men kravet er i virkeligheden allerede et lovkrav, som blot ikke er implementeret bredt endnu.

Løsgående søer i farestalden

På det et-stjernede niveau må søerne fikseres i fire døgn og på tostjernet i to døgn i forbindelse med faring. Det er en fremgang i forhold til i dag, hvor søerne fikseres i flere uger. Men det er også en praksis, som efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse burde være helt forbudt i al svineproduktion, der skal gøre sig fortjent til stjerner for dyrevelfærden – derfor er mærkekravene for uambitiøse. Dyreværnsloven foreskriver, at dyr skal have den fornødne bevægelsesfrihed og have deres behov tilgodeset. Dette er ikke tilfældet for en so, der spærres inde i en boks kun få centimeter bredere og længere end hendes krop. Det skal endvidere bemærkes, at der er udviklet løsdriftsstier, som på grund af hensigtsmæssig indretning og tildeling af ressourcer, kan holde pattegrisedødeligheden nede. Der bør sættes målrettet på disse systemer frem for systemer, der integrerer muligheden for at fikse, hvilket reelt betyder, at de indrettes med dette for øje og dermed mindsker chancen for fuld løsdrift for soen.

Ifølge høringsmaterialet må søerne først fikseres fra faring. Dette er afgørende, da søer har endog ekstraordinært stort behov for at kunne bevæge sig i isolations- og redebygningsfasen forud for faring. Da mange søer farer om natten eller udenfor normal arbejdstid finder Dyrenes Beskyttelse det sandsynligt, at søer vil blive fikseret forud for faring i forsøg på at undgå risikoen for at de nyfødte grise, der fødes, når der ikke er fuld bemanding i stalden, bliver klemt eller lagt ihjel. Også af den grund burde mærket – af hensyn til dyrenes velfærd – basere sig på fuld løsdrift og ikke delvis fiksering.

Maksimalt otte timers transport

Slagtesvin i Danmark transporteres i forvejen under otte timer. Der er altså ikke tale om en velfærdsforbedring, men nærmere en gratis omgang. Transportkravet kan dog

i teorien betyde en velfærdsforbedring for svin i andre lande (dyrevelfærdsmærket kan også tildeles udenlandske produkter, der lever op til kravene).

Arealkrav

Grise med én velfærdsstjerne har ikke et defineret krav på mere plads, mens grise med to stjerner har krav på 30 % større areal. Da grisene i forvejen har utrolig lidt plads – loven påbyder sølle 0,65 m² pr. gris til store slagtesvin på 100 kg – er det meget utilfredsstillende, at grisene med én stjerne ikke er sikret mere plads. De ekstra 30 % til to-stjernede produktioner svarer til 0,2 m² – en forbedring, der knap nok er til at få øje på.

Fravænning tidligst efter 28 dage

Det er positivt, at der er krav om senere fravænning for at opnå to stjerner, men meget kritisabelt, at det ikke også er et krav for at få én stjerne.

Samtidig skal det bemærkes, at den gennemsnitlige fravænningsalder i dansk svineproduktion i forvejen er 28 dage og det er derfor afgørende, at der i mærket er tale om en mindstealder for hver enkelt gris snarere end en alder benyttet i besætningen eller antal diegivningsdage for soen, som også omfatter alle ammesøerne. 10-15 % af de danske grise fravænnenes omkring 21-dages alderen (selvom gennemsnittet er 28 dage), da deres mødre benyttes som ammesøer, der skal opfostre overskydende grise fra de fremavlede alt for store kuld, søerne føder. Især for disse tidligt (tidligst) fravænnede grise vil det være grotesk med en anprisning for god dyrevelfærd.

Arbejdsgruppen om hold af svin nedsat af den ansvarlige minister redegjorde i 2010 for, at grise i 3-4 ugers alderen på grund af mavetarm-kanelens og immunsystemets manglende udvikling er langt dårligere rustet til fravænning end grise, der er 5-6 uger gamle (eller ældre). Da søerne er i løsdrift og ikke belastes af de større grise, som en fikseret so formentlig gør, er det uforståeligt, at der ikke i et dyrevelfærdsmærke stilles større krav til fravænningsalderen – i overensstemmelse med ministeriets egen arbejdsgruppe – end det, der i forvejen er den gennemsnitlige fravænningsalder i Danmark.

For tidlig fravænning er naturligvis belastende for grisene, og den deraf følgende overmedicinering med antibiotika er samtidig et meget alvorligt samfundsmæssigt problem, fordi det medvirker til udvikling og opretholdelse af resistente bakterier som MRSA, der kan smitte mennesker, og er svære at behandle. Også af den grund må det undre, at ministeriet ikke er mere ambitiøs i sin tilgang for de produktioner, der skal anprises for god dyrevelfærd fra statsligt hold.

Halm i leje, faring på friland, udeareal til smågrise og slagtesvin

De ovenstående fire kriterier er kun krav for svineproduktion med tre stjerner. Adgangen til udearealer giver efter Dyrenes Beskyttelses mening grisene bedre mulighed for at udleve deres naturlige adfærd. Dette skyldes blandt andet, at grisene får større bevægelsesmuligheder, og et mere varieret miljø med flere valgmuligheder, som de kan afstemme med deres varierende behov (variation mellem dyr og variation over tid for det enkelte dyr). Dette burde være et krav for alle grise, og i særdeleshed for grise, hvor der sker en direkte anprisning af dyrevelfærden. Kød med Ø-mærket og mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" lever op til disse krav.

Kontrol med svinebesætninger under mærkeordningen

Det er positivt, at der stilles krav om akkrediteret og uafhængig kontrol af besætninger under den statslige mærkeordning for svinekød, og at mindst 20 % af auditeringerne skal gennemføres uanmeldt. Til gengæld er det fuldstændig uklart hvilke "mindre væsentlige overtrædelser", som inspektionsorganet ikke behøver indberette til Fødevarerstyrelsen, og Dyrenes Beskyttelse frygter, at det bliver med udgangspunkt i en helhedsbetragtning for grisene i besætningen fremfor i den reelle tilstand for det enkelte dyr i besætningen.

Afslutningsvis skal Dyrenes Beskyttelse bemærke, at det er positivt at bekendtgørelsen skal notificeres af EU-kommissionen før den kan træde i kraft, idet der efter forningens opfattelse er meget der tyder på, at det statslige dyrevelfærdsmærke for svinekød er i strid med både EU forordningen for økologi og Nice traktatens konkurrenceregler, uanset at der er tale om en frivillig mærkeordning.

Med venlig hilsen

Chefkonsulent Landbrug